

Sylabus předmětu „Životní způsob a environmentální problémy“ HEN 581

vedoucí: prof. RNDr. Hana Librová, CSc.

asistentka: Mgr. Dana Zajoncová

Charakteristika kurzu: Volitelný kurz. V případě zájmu o zápis, který překračuje přiměřenou velikost seminární skupiny, mají přednost studenti HEN a přitom ti z nich, kteří složili zkoušku z Úvodu do studia environmentalistiky s vysokým počtem bodů.

Předmět vychází ze všeobecně přijatého předpokladu, že životní způsob (především dynamika a struktura spotřeby hmotných statků a volnočasové aktivity) má, vedle velikosti lidské populace a použitých technologií, zásadní důsledky pro přírodu. Kurz bude hledat a interpretovat ekologicky příznivé formy životního způsobu a bude klást důraz na souvislosti s majoritním životním způsobem. Pokusí se zpochybnit některé žurnalistické stereotypy.

Předmět je postaven na samostatné četbě studentů, na seminárních diskusích a na sepsání eseje.

Poznámka: Obsah a harmonogram seminářů se může během semestru měnit.

Téma eseje:

Individualizace životního způsobu v environmentální perspektivě
(ve světle teoretických studií a podle vlastního pozorování)

Rozsah hodin: Samostatná domácí četba, příprava seminární práce, 2 hodiny semináře týdně.

Podmínky absolutoria (8 kreditů, zápočet): Účast na seminářích je povinná, přípustné jsou nanejvýš 3 absence. Nejméně 100 bodů z možných 80 bodů z testů z četby (s pomocí vlastních poznámek - pozor, četba bude kontrolována průběžně!), 60 bodů esej, 10 bodů oponentský posudek.

Protože se do bodového skóre započítávají průběžné výsledky, nebudou vypisovány opravné termíny.

Rozsah esejů a posudku: max 5400-7200 znaků s mezerami, včetně poznámek, bez literatury, tj. 3-4 normostrany. Posudek 600-900 znaků včetně mezer.

Odevzdávají se vytištěné texty a dohodnutá elektronická podoba, oboje obsahuje čtyři soubory: 1) vlastní text, 2) seznam použité literatury, 3) posudek kolegy/ně na vlastní esej, 4) posudek vlastní, psaný na jiný esej. Na hlavičkách tištěného i elektronického textu necht' je uveden rozsah vlastního textu a obou posudků.

Povinná četba

- 1) Bauman, Z.: *Úvahy o postmoderní době*. Praha: Slon, 1995, str. 25-60
- 2) Beck, U.: *Zombie Categories: Interview with Ulrich Beck*. In: Beck, U. and Beck-Gernsheim, E.: *Individualization*, Sage Publication 2002, str. 202-213
- 3) Brooks, D.: *Bobos: nová americká elita s její styl*. Praha, Dokořán 2001, str. 105-140
- 4) Librová, H.: *Pestří a zelení: kapitoly o dobrovolné skromnosti*. Brno, Veronica a Duha, 1994, strany 52-55, 89-132
- 5) Librová, H.: *Vlažní a váhaví: kapitoly o ekologickém luxusu*. Brno: Doplněk, 2003, 320 stran
- 6) Maffesoli, M.: *O nomádství*. Praha: Prostor, 2002, str. 73-92
- 7) Ropke, I.: The dynamics of willingness to consume. *Ecological Economics* 28 (1999): 402-418
- 9) Sanne, Ch.: Willing consumers - or locked-in? Policies for sustainable consumption. *Ecological Economics* 42(2002): 276-280
- 10) Vavroušek, J.: Závod s časem: Hledání lidských hodnot slučitelných s trvale udržitelným způsobem života. *Literární noviny* č. 49, 9.12.1993

Předběžný harmonogram (20.2.2006):

23. února úvodní hodina, seznámení s podmínkami předmětu, komentář k četbě a esejům, náměty diplomových prací k tématu životního způsobu

2. března -.....semináře nad četbou

2. března předmluva, kapitola I., II. Vlační a váhaví (VaV), Pestří a zelení str. 52-55
9. kapitola III. VaV, Vavroušek + Beck
16. kapitola IV. VaV + Bauman + Maffesoli
23. kapitola V. + VI. VaV + Brooks
30. kapitola VII. VaV + Pestří a zelení str. 89-132
6. dubna kapitola VIII. VaV + Röpke + Sanne

13. dubna odevzdání esejů, seminář nad prvními esejí

20. dubna – 18. května semináře nad esejí

časový rozvrh bude stanoven podle počtu účastníků v semináři, zhruba v poměru 5 min. reference autora, 1-2 min. slovo oponenta, 20 min. diskuse

Jak psát odborný esej

Odborný esej není textem referativním nebo rešeršním. Obsahuje původní autorovy myšlenky, a to relativně volnou formou (nepodléhá přísné struktuře vědeckých textů: teoretická východiska – hypotézy – stanovení metodologie - empirické ověření – diskuse – závěr). Vlastní úvahu však musí **odborný esej** opřít o odbornou literaturu. Vychází z ní a diskutuje s ní. Dobrou pomůckou začátečníkům při tom mohou být slova, často spojky, vyznačující komparaci, jako „zatímco XY teoreticky dovozuje, empirické nálezy VZ to nepotvrzují“, „ačkoliv někteří autoři tvrdí“, „ve shodě s“, „na rozdíl od“ apod. Nabízí se srovnat např. Vavroušek, Maffesoli, Bauman, Brooks.

Definice, které bývají důležitou součástí odborných textů (lze je buď převzít z existující teorie, většinou ze slovníků; nejsou-li dostupné nebo nevyhovují-li, může je autor vytvořit sám) v esejích nejsou nezbytné. Rozhodně se jimi text nesmí vyčerpat.

Nepište banality a výzvy. (Axiologická perspektiva je vlastní environmentální etice.) Nepište o tom, co by mělo být, ale o tom, *jak to je* (či jak to *pravděpodobně* je).

Tam, kde prezentujete vlastní pozorování a vlastní, zatím výzkumně neověřené myšlenky (to je určitě žádoucí, ba v dané práci nezbytné), naučte se psát v pravděpodobnostním duchu, formulovat hypotézy, vyjadřujte se s přiměřenou opatrností. Svě hypotézy můžete později ověřit v případné v diplomové práci, pokud se rozhodnete pro téma z životního způsobu.

Esej nesmí být snůškou volných myšlenkových asociací. Musí mít jasnou strukturu, **VYJÁDŘENOU ODSTAVCI. Vyznačte ji na okraji odstavců formou marginálií - POZOR, POVINNÉ!**

Naučte se pracovat s poznámkami **pod čarou** (poznámky v tomto esejí nepište až za vlastní text)! Umístěte do nich sdělení, která jsou na jiné úrovni obecnosti než vlastní text, různé doklady, ilustrace apod. Prostě to, co by v textu působilo jako cizí těleso a ztěžovalo by jeho četbu. V tomto esejí nevkládejte do poznámek bibliografické údaje.

Ty jsou však nezbytné. Na použitou literaturu je třeba řádně a podle normy odkázat jak ve vlastním textu, tak v seznamu literatury. Norem je několik, **přikloňte se ke způsobu ve Vlačných a váhavých**, ale doplňte ISBN. V seznamu literatury je třeba uvádět ne-odborné zdroje **zvlášť**: noviny, populární časopisy a knihy. Totéž platí pro internetové zdroje.

S populární literaturou a internetovými zdroji pracujte opatrně – nelze je brát jako ověřené a platné.

Problémy dělají citace převzaté z cizích textů. Naučte se rozlišovat, kdy je třeba citovat názor jiného autora, a kdy v textu uvádíte všeobecně přijaté samozřejmosti. Citovat cizí text je třeba tam, kde uvádíte něčí nesamozřejmý, překvapivý, objevný názor, případně výrok, s nímž se chystáte polemizovat, nebo který je pro Váš text jinak významný. Další problém je technického rázu: kdy uvést doslovný citát a kdy parafrázi? I to je věc zkušenosti, cviku a citu, které lze získat pozorným čtením dobrých odborných textů a ovšem psaním.

U této odborné začátečnické eseje se nepouštějte do příliš uvolněného literárního slohu, vtípkování, emotivních výlevů a smělých rétorických obrátů.

Oponentský posudek: adaptujte osnovu, kterou vypracovala katedra pro potřeby oponentů diplomových prací! **Nereprodukuje obsah**. Na konci posudku uveďte dvě až tři otázky pro autora a do diskuse!